

VALTUUSTOALOITE NEPSY-YSTÄVÄLLISTEN TILARATKAISUJEN TUOMISESTA VARHAISKASVATUKSEEN

Neuropsykiatrisia (jäljempänä nepsy) diagnooseja ovat esimerkiksi Touretten oireyhtymä, autismikirjon oireyhtymä, kehityksellinen kielihäiriö ja aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö ADHD sekä siihen sisältyvä tarkkaamattomuuteen painottuva muoto ADD. Nepsy tulee sanoista neurologinen ja psykiatrinen; aivojen rakenteelliset tai toiminnalliset muutokset tulevat psyykkisellä tasolla näkyviin muun muassa psyykkisen kehityksen viivästymisenä, oppimisvaikeuksina tai käyttäytymisen erityispiirteinä.

Nepsy-piirteisellä henkilöllä voi olla esimerkiksi yli- tai aliaktiivisuutta, tarkkaamattomuutta tai tarkkaavuuden ylläpidon ongelmia, aistien yli- tai aliherkkyttä tai toiminnanohjauksen, tunnetaitojen tai sosiaalisten tilanteiden ymmärtämisen vaikeutta. Nepsy-piirteitä arvioidaan esiintyvän jopa noin 20 prosentilla lapsista ja nuorista ja ne voivat vaikuttaa toiminta- ja oppimiskykyyn merkittävästikin.

Tampereella, Vuoreksen koulussa, on käytössä nepsymalliluokka, joka on syntynyt Tampereen kaupungin Nepsy-tukitiimin kesällä 2020 aloittaman pilotin tuloksena. Luokkahuone on suunniteltu niin, että se on sopiva kaikille oppilaille eli myös niille lapsille, joilla on aistiyliherkkyyksiä tai aistiherkkyyksiä. Luokkaan on tuotu rauhoittavia elementtejä sekä rauhoittumispaikkoja ja luokan valaistus on suunniteltu niin, ettei se aiheuta ylimääräistä kuormitusta. Luokan valaistusta säädellään esimerkiksi himmennettävien valojen avulla sekä verhoilla, jotka estävän ulkoa tulevan häikäisevän valon. Lapsilla on mahdollisuus käyttää rauhoittumisen apuna myös erilaisia painoleluja.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmasta löytyy myös tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet. Näiden periaatteiden mukaan *“Henkilöstön tehtävä on havaita varhaisessa vaiheessa lapsen tuen tarve. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lapsen kehityksen ja oppimisen edistymistä ja kokonaistilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan varhaiskasvatuksessa käytössä olevia toimintatapoja, menetelmiä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja.”* (Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2019)

Nepsy-ystävällisten tilaratkaisujen tuomiselle varhaiskasvatukseen löytyy tukea myös varhaiskasvatusta ohjaavasta asiakirjasta, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2018): *“Kehityksen ja oppimisen tuki on osa laadukasta varhaiskasvatuksen toimintaa ja kuuluu kaikille sitä tarvitseville lapsille. Varhaiskasvatuksessa tunnustetaan lapsen tuen tarve ja järjestetään tarkoituksenmukaista tukea tarpeen ilmettyä, tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä. Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla voidaan ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista. Varhaiskasvatusta toteutetaan inklusion periaatteiden mukaisesti.*

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen ja kehitykseen liittyvät tarpeet. Kehityksen ja oppimisen tuki rakentuu lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista.”

Myös Tampereen kaupungin omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2019) kirjoitetaan seuraavaa: *“Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristön käsite sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä.”* Tampereen kaupunki on siis jo sitoutunut kehittämään oppimisympäristöjään lasten erilaisten tarpeiden ja harjoiteltavien taitojen mukaan.

Peruskoulussa nepsy-haasteet näkyvät monissa eri arjen tilanteissa ja samat haasteet ovat nähtävissä myös varhaiskasvatuksen puolella. Lapsilla saattaa olla haasteita keskittymisessä, mutta myös oman toiminnan ohjaamisessa tai suuressa ryhmässä toimimisessa. Varhaiskasvatuksessa lasten ja kasvattajien tukena ovat varhaiskasvatuksen erityisopettajat, joiden kanssa ryhmiin etsitään sopivia käytänteitä ja tapoja nepsy-lasten arkeen. Näiden tukitoimien lisäksi myös varhaiskasvatuksessa tulisi miettiä ryhmätiloja ja sitä, kuinka niiden suunnittelulla voitaisiin vaikuttaa nepsy-lasten hyvinvointiin. Tällä on kauaskantoisia vaikutuksia myös siirryttäessä koulumaailmaan.

Lisätietoja:

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018)

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma (2019)

https://www.tampere.fi/tiedostot/t/D4Vtwmf8d/Tampereen_varhaiskasvatussuunnitelma_2019.pdf

ADHD (Aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö), Käypä Hoito -suositus

Valtuustoaloitteenamme esitämme, että Tampereen kaupunki ottaa varhaiskasvatussyksiköissään käyttöön nepsy-ystävälliset tilaratkaisut.

Hanna Sareila, kaupunginvaltuutettu (Vihr.)

Anna Moilanen, varavaltuutettu (Vihr.)

Vilma Järvisalo (Vihr.)

Jaakko Stenhäll (Vihr.)

Oras Tynkkynen (Vihr.)

Mirja Salmijärvi (Vihr.)

Ulla-Leena Alppi (Vas.)

Merve Caglayan (Vihr.)

Olga Haapa-aho (Vihr.)

Mikko Aaltonen (Vas.)

Leena Kostainen (Kok.)

Noora Tapio (Vas.)